

Nr 182.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring av villkoren för lån från statens mejerilånefond samt kapitalökning för samma fond; given Stockholms slott den 3 mars 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 266 p. 11) beslöt 1930 års riksdag (skr. nr 377 p. 11) inrättandet av statens mejerilånefond, i vilken fond den dåvarande norrländska andelsmejerifonden skulle uppgå, samt anvisade såsom kapital för fonden för budgetåret 1930/1931 bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder» ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. Norrländska andelsmejerifonden uppgick vid sagda tid till omkring 400,000 kronor.

Genom kungörelse den 12 september 1930 (nr 339) har utlåningen från fonden närmare reglerats. Lån från statens mejerilånefond kan beviljas

ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsmejeri för tillverkning av smör eller ost och vars flesta medlemmar äro jordbrukare, för anläggande av mejeri med tillhörande inredning och utrustning, för ombyggnad av mejeri eller för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar med avseende å inredning, maskinutrustning, vattenanskaffning, kylanordning eller dylikt. Lån må ej beviljas till högre belopp än som motsvarar fem sjättedelar av den beräknade och av lantbruksstyrelsen godkända kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna. Räntan löper från lyftningsdagen med fyra och en halv procent. Lån amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats. Amorteringstiden är högst 10 år beträffande lån för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar samt minst 10, högst 20 år, beträffande andra lån. Lånen beviljas av lantbruksstyrelsen. Låneverksamheten bör så handhavas, att genom densamma befrämjas en planmässig lösning av frågan om mejeriernas storlek och förläggning. Vid ansökning om lån, som avser inköp av maskiner, skall, bland annat, fogas uppgift om maskinernas fabrikat, storlek och pris. Beviljat lån utlämnas av statskontoret. Innan lån till någon del utlämnas, skall låntagaren hava till statskontoret avlämnat dels förbindelse att förränta och återbetala lånet enligt givna föreskrifter, dels ock av statskontoret godkänd säkerhet för lånet. Genom kungörelse den 29 maj 1931 (nr 125) har stadgats, att såsom säkerhet må till belopp, motsvarande den beviljade lånesumman, kunna godkännas inteckning med bästa förmånsrätt i vederbörande mejerifastighet.

1931 års riksdag har såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisat för budgetåret 1931/1932 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

I skrivelse den 6 februari 1933 har *Göteborgsnejdens mejeriförening u. p. a.* hemställt dels om sådan ändring av kungörelsen den 12 september 1930 (nr 339), att lån må kunna beviljas jämväl för anläggande av distributionsmejeri i förening med produktmejeri ävensom för skunningsstationer i samverkan med centralmejeri samt för de för ett mejeri erforderliga förvaltningslokalerna, dels ock om ökning av mejerilånefonden. Mejeriföreningen har till stöd härför anfört bland annat följande.

För närvarande finnes icke konsumtionsmejerier av erforderlig omfattning i Göteborg. Det enda Göteborgsmejeri, som kunde anses fylla kravet på tidsenlig utrustning, hade en kapacitet, som uppginge till inmot hälften av Göteborgs normala mjölkbehov. Bristen på mejerier inom Göteborgsnejdens »mejerilösa» område hade vållat, att mjölktilförseln till Göteborg fått alltför stor omfattning. Vid vissa tider hade tillförseln icke på långt när kunnat få avnämare bland konsumenterna utan en stor del av den tillförda mjölken hade fått separeras och grädden avkärnas, samtidigt som det visat sig omöjligt att åter utsända skummjölken till leverantörerna. Denna hade istället i stor utsträckning fått spillas i kloakerna.

En förbättrad mejeriorganisation och en ytterligare utbyggnad av konsumtionsmejerier vore alltså av stort behov påkallade. Frågan vore en-

dast om denna ytterligare utbyggnad skulle verkställas av jordbrukarna eller av enskilda mjölkhandlare. Därest byggnadsfrågan löstes genom mjölkhandlarnas försorg, kunde ej undgås, att de bleve bestämmande icke blott i fråga om minutpriset utan även ifråga om den prismarginal, som beräknades vid inköp från producenterna och vid utminuterung av mjölk. Under januari månad 1933, då utminuteringspriset för mjölken i butik varit 19 öre per liter, betalades till leverantörerna fritt Göteborg i medelpris 10 öre.

Göteborgsnejdens mejeriföreningens u. p. a. program avsåg att lösa ortens mejerifråga sålunda, att i områdets yttre delar anlades tre skumningsstationer, därav en förenad med ysteri för att kunna tillgodose ett redan upparbetat behov av vassla. Centralt för hela området skulle anläggas kärningsstation å ett centralmejeri i Göteborg. Avsikten vore att till Göteborg införa konsumtionsmjölk i erforderlig myckenhet, varemot överskottet skulle tillföras skumningsstationerna för separering och ystning. Härigenom vunnes, att mejeriavfallet i form av skummjölk och vassla kunde stanna å produktionsorten och där finna användning såsom fodermedel, varemot grädden försändes till centralmejeriet och där avkärnades i den mån den icke åtginge för konsumtionsändamål. Denna anordning torde medföra en mera enhetlig smörkvalitet än vad som kunde bliva fallet, om kärningen skulle utföras på mindre mejerier av mindre utbildad mejeripersonal. Under de förhållanden, varunder mejeriföreningen komme att bedriva sin verksamhet, vore det ofrånkomligt, att centralmejeriet i Göteborg till viss del måste anordnas såsom konsumtionsmejeri.

Av de vid mejeriföreningens framställning fogade handlingar framgår, bland annat, att föreningen består av 1,758 medlemmar med 10,328 kor, att föreningens totala mjölmängd beräknas uppgå till ungefär 80,000 liter per dag, därav 10,000 liter för ostberedning, 10,000 liter för smörberedning och 45,000 liter för direkt konsumtion, allt i runda tal, ävensom att kostnaderna för mejerianläggningen i Göteborg beräknas till 1,376,240 kronor, därav 181,240 kronor för tomt och 410,000 kronor för maskiner och inventarier, samt för uppförandet av skumningsstationerna till sammanlagt 186,205 kronor.

Kommerskollegium har efter hörande av handelskammaren i Göteborg den 24 februari 1933 avgivit infortrat utlåtande i ärendet.

Handelskammaren i Göteborg har vitsordat de i ansökningen lämnade uppgifterna angående det otillfredsställande sätt, varpå mjölktilförseln till Göteborg vore anordnad, samt att en reglering i detta hänseende vore önskvärd. En följd av de nuvarande förhållandena vore, att handeln måste räkna med en hög riskprocent, vilket stegrade mjölkpriset i detaljhandeln. Den mindre goda organisationen av mjölkhandeln syntes hava lett till att det funnes ett onödigt stort antal butiker i Göteborg för distribuering av mjölken (enligt uppgift omkring 750), vilket bidroge till att stegra priset på konsumtionsmjölk. Den största olägenheten med mjölkmarknaden i Göteborg vore den oregelbundna och okontrollerbara tillförseln av mjölk, och en förbättring i detta hänseende vore ur alla synpunkter önskvärd. Det av mejeriföreningen framlagda förslaget om inrättandet av ett centralmejeri i Göteborg och framför allt av skumningsstationer i omnejden syntes vara ägnat att i icke ringa grad råda bot på denna

olägenhet både därigenom, att skumningsstationerna kunde mottaga en avsevärd mängd av den mjölk, som eljest komme att söka en oviss avsättning i Göteborg och därigenom, att den överloppsmjölk, som aldrig helt kunde undvikas, komme till bättre användning vid mejeriet, än som nu kunde bliva fallet. Genom borteliminering av det osäkerhetsmoment, som nu karakteriserade mjölkhandeln i Göteborg, borde också, utan att detaljhandelspriset på konsumtionsmjölk behövde höjas, bättre pris kunna erbjudas producenterna.

Vad beträffade mejeriföreningens hemställan om sådana förändringar av bestämmelserna angående statens mejerilånefond, att lån ur fonden kunde lämnas till s. k. konsumtionsmejerier, ville handelskammaren hava anmärkt, att avsikten med inrättandet av mejerilånefonden var att tillhandahålla mejeriidkare lån för åstadkommande av tidsenligt inrättade och utrustade mejerier. Den förändring av bestämmelserna för låns beviljande ur mejerilånefonden, som av mejeriföreningen begärdes, eller att lån skulle kunna beviljas för att befordra avsättningen av och handeln med den oförädlade mjölken, innebure en helt ny och principiellt från det tidigare ändamålet vitt skild fråga. Huruvida ett behov av en sådan utvidgning föreläge, och vilken inverkan denna utvidgning skulle kunna hava på mjölkens avsättning och mjölkhandels organisation i allmänhet, hade icke varit föremål för någon som helst undersökning eller utredning. Konsekvenserna av ett beslut i den av mejeriföreningen önskade riktningen kunde icke överblickas och ej heller omfånget av det krav på statsmedverkan, som kunde bliva en följd av bifall till framställningen om ändrade bestämmelser för statens låneverksamhet för mejerierna. Den rent principiella frågan, huruvida staten lämpligen borde genom sitt understöd ingripa i tävlan mellan den vanliga av enskilda personer drivna handeln och den kooperativt organiserade handeln, behövde även finna sin lösning, innan ett bifall till framställningen borde ske. På grund av dessa synpunkter kunde handelskammaren icke förorda bifall till framställningen.

Kommerskollegium har för egen del ej haft några principiella invändningar att framställa mot den ifrågasatta utvidgningen av fondens verksamhet.

Vidare har *lantbruksstyrelsen* den 13 februari 1933 inkommit med en framställning av enahanda innebörd som Göteborgsnejdens mejeriförening, därvid styrelsen anfört bland annat följande.

I skrivelse den 29 augusti 1932 angående förslag till anslagsäskanden inom lantbruksstyrelsens förvaltningsområde hos 1933 års riksdag redogjorde styrelsen för statens mejerilånefonds ställning. Under förutsättning av oförändrade lånevillkor fann styrelsen förstärkning av fonden för budgetåret 1933/1934 icke erforderlig.

Från mejerihåll hava emellertid stundom klagomål anförts över de hinder, som mötte att med anlitande av fondens medel rationalisera jämväl stadsmejerier.

Det sätt, varpå mejerihanteringen inom landet under den senaste tiden utvecklats, samt konsumtionsmjölkens och konsumtionsgräddens alltmer ökade betydelse jämväl för producenternas egna andelsföretag, särskilt i och med mjölkavgifternas införande, talade för att jämväl mejerier, som hade natur av övervägande distributionsmejerier, borde kunna komma i åtnjutande av det stöd för sin verksamhet, som ett statslån otvivelaktigt kunde bereda. Härvid hade styrelsen icke förbisett, att dessa mejerier eko-

nomiskt sett vore väsentligt bättre ställda än mejerier, som övervägande vore hänvisade till produktion av smör och ost, vilket närmare belystes bland annat därav, att enligt senast tillgänglig mejeridriftstatistik eller för 1930 det uttagna nettopriset per 100 kilogram råvara angäves vara:

för smörmejerier	kronor 10: 17
» ostmejerier	» 10: 43
» distributionsmejerier	» 14: 90.

Detta förhållande kunde tillsynes böra föranleda något mindre gynnsamma villkor vid beviljande av lån till distributionsmejerier än till mejerier av annan typ, t. ex. genom att lån tillmättes efter en lägre procent av anläggningskostnaden eller genom att den tid, varunder lånet skulle amorteras, tillmättes kortare. Vid det förhållande emellertid, att det nyligen skeddä införandet av mjölkavgifter avsåge att nivellera mejeriernas av olika slag inkomstmöjligheter funne styrelsen sig dock icke, innan erfarenhet i nämnda avseende vunnits, böra påyrka omnämnda gradering av lånevillkoren.

Lantbruksstyrelsen ansåge sig därför böra föreslå sådan ändring av villkoren för erhållande av lån från statens mejerilånefond, att jämväl distributionsmejerier kunde komma i åtnjutande av dylikt lån.

Ett bifall härtill komme emellertid att medföra ökade krav på mejerilånefonden, vars kapitalbehållning för närvarande, inberäknat förutvarande norrländska andelsmejerifonden, utgjorde cirka 4,400,000 kronor. Lån från fonden, inberäknat lån från norrländska andelsmejerifonden, hade intill den 1 juli 1932 beviljats till ett belopp av 2,088,400 kronor. Fondens tillgängliga medel utgjorde sagda dag sålunda cirka 2,311,600 kronor. Sedan den 1 juli 1932 hade styrelsen beviljat ytterligare lån till ett sammanlagt belopp av 928,000 kronor. Fondens disponibla behållning uppginge således i början av februari 1933 till cirka 1,383,600 kronor. Härifrån torde dock ytterligare komma att avgå betydande belopp, till följd av inneliggande ansökningar om lån till sammanlagt cirka 258,000 kronor. Kraven på fonden hade således blivit större, än styrelsen vid avlatande av förenämnda skrivelse den 29 augusti 1932 kunnat förutse. Fondens disponibla tillgångar torde därför knappast komma att täcka lånebehovet intill utgången av budgetåret 1933/1934 ens vid tillämpning av gällande lånevillkor, såsom styrelsen tolkat dessa. Om lån skulle beviljas jämväl till distributionsmejerier, skulle fondens tillgångar av allt att döma komma att uttömmas redan under innevarande budgetår. Enligt vad styrelsen inhämtat, planerades för närvarande distributionsmejerier i sådan omfattning, att enbart de ifrågasatta mejerianläggningar, varom lantbruksstyrelsen ägde kännedom, torde representera ett lånebehov av 1,200,000—1,500,000 kronor. Ett bifall till styrelsens här framförda förslag om ändring av villkoren för lån från fonden syntes således med nödvändighet förutsätta en förstärkning av fondens kapital med minst 2,000,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts har lantbruksstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* besluta sådan ändring av villkoren för lån från statens mejerilånefond, att jämväl distributionsmejerier kunde komma i åtnjutande av dylika lån, *dels ock* såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisa för budgetåret 1933/1934 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Statskontoret har i häröver avgivet utlåtande den 22 februari 1933 an-
fört bland annat följande.

Statskontoret ansåge sig för närvarande icke kunna tillstyrka en ut-
vidgning av ifrågasvarande statliga låneverksamhet på sätt föreslagits.
Dels hade lantbruksstyrelsen icke påvisat, att berörda distributionsme-
jerier nu vore i den ekonomiska belägenhet, att en statlig kredit till dem
vore av behovet påkallad, dels saknade man ännu tillräcklig erfarenhet
om verkningarna i ekonomiskt hänseende för de olika mejerierna av den
1932 införda mjölkavgiften. Med hänsyn härtill ävensom till svårighe-
terna för statsverket att under nu rådande förhållanden uppbringa er-
forderliga kapitalmedel ville det synas statskontoret, som om frågan om
en statlig hjälpkredit för berörda mejerier tillsvidare borde anstå.

Beträffande mejerilånefondens tillgångar meddelade statskontoret följande:

Av fondens tillgångar inestode för närvarande å
statsverkets giroräkning i riksbanken (i runt tal) .... kronor 349,000

Såsom reservation å anslaget »Ufk. III 7 Statens me-
jerilånefond» redovisades ..... » 2,000,000

Summa tillgängliga kapitalmedel uppginge således
till (i runt tal) ..... kronor 2,349,000

Av sistnämnda belopp hade av lantbruksstyrelsen au-
visats såsom lån, vilka ännu ej utbetalts (i runt tal).. kronor 943,000

vadan således återstode disponibla för ytterligare ut-
låning (i runt tal) ..... » 1,406,000.

Skulle skäl anses föreligga för att med lån från mejerilånefonden stöd-
ja jämväl distributionsmejerierna, torde en anvisning av medel för ök-
ning av nämnda fonds kapital vara ofrånkomlig. För att emellertid be-
reda ersättning för den ytterligare belastning å 1933/1934 års budget, som
i så fall skulle ifrågakomma, ansåge sig statskontoret böra föreslå Kungl.
Maj:t att för samma års budget i viss utsträckning taga i anspråk norr-
ländska nyodlingsfondens kapitalmedel. Av norrländska nyodlingsfondens
tillgångar vore för närvarande i runt tal 1,843,000 kronor inestående
å statsverkets giroräkning i riksbanken och disponibla för nya lån,
medan cirka 612,000 kronor utestode i lån. Utlåningen från sagda fond
hade under senare år blivit av allt mindre omfattning. Utan risk för att
häri genom uppkomme en kapitalbrist å norrländska nyodlingsfonden,
syntes i varje fall av disponibla kapitalmedel å densamma nu kunna
tagas i anspråk ett belopp av förslagsvis minst 1,600,000 kronor för
1933/1934 års statsreglering. Av dessa medel utgjorde med den låneme-
delsinvestering, som för närvarande förekomme å fonden, 640,000 kro-
nor anvisningar av lånemedel och 960,000 kronor anvisningar av andra
statsinkomster.

I detta sammanhang må erinras., att Kungl. Maj:t den 24 februari 1933
funnit av Landskronaortens andelsmejeriförening m. b. p. a. anförda be-
svär över lantbruksstyrelsens beslut, varigenom en av föreningen gjord
ansökan om lån beträffande ett distributionsmejeri blivit avslagen, ej
föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd, än att avskrift av lantbrukssty-
relsens i anledning av besvären avgivna remissutlåtande skulle över-

lämnas till föreningen. I berörda remissutlåtande framhölls, bland annat, att lån för närvarande ej finge beviljas till distributionsmejeri men att ändring härutinnan, enligt lantbruksstyrelsens mening, borde åvägbringas i gällande bestämmelser i ämnet. Blev ändring beslutad, finge klaganden tillfälle inkomma med ny låneansökan.

Vidare får jag anmäla, att *Lunds fackliga centralorganisation* i skrivelse den 2 februari 1933 anfört, att vid mejerianläggningar, som utfördes med anlåtande av lån från statens mejerilånefond, utländskt arbete gynnades på svenska arbetares bekostnad genom inköp av mejerimaskiner av utländska fabrikat, även i de fall då sådana av fullgod svensk tillverkning funnes att tillgå. Under framhållande av metallindustriens nuvarande beträngda läge har centralorganisationen anhållit om undersökning av förhållandena beträffande inköp av mejerimaskiner samt om vidtagande av den åtgärd, som därav kunde föranledas.

Till följd av remiss har *lantbruksstyrelsen* häröver avgivit utlåtande samt därvid anfört i huvudsak följande.

Erfarenheten hade givit vid handen, att mejerilån ofta avsåge inköp av såväl svenska som utländska maskiner och apparater. Förhållandena gestaltade sig emellertid mycket olika. Under det att en mejeriförening föresloge anskaffande helt eller till övervägande del av maskiner utav svenskt ursprung, valde en annan dylik förening fabrikat av övervägande utländsk tillverkning. Detta syntes ofta sammanhänga därmed, att vederbörande vända sig till olika installationsfirmor. Den omständigheten, huruvida respektive firma företrädde huvudsakligen svenska eller utländska mejerimaskinproducenter, bleve därvid ofta avgörande för valet av fabrikat. Där valfrihet förelegat, torde prisfrågan bliva avgörande. Härvid torde icke sällan inträffa, att med det lägre priset följde sämre kvalitet eller mindre tillfredsställande konstruktion. På senaste tiden hade emellertid valutaförhållandena medverkat till att vid valet av ur mejerisynpunkt fullt jämförliga maskiner, de utländska fabrikaten fått företräde.

Lantbruksstyrelsen hade ansett sig icke kunna föreskriva val av svenskt fabrikat ens där enligt styrelsens uppfattning tillgängliga svenska maskiner bort med hänsyn till konstruktion och kvalitet i övrigt äga företräde, än mindre att, där valet stått mellan två i stort sett likvärdiga maskiner, lämna företräde åt svensk produktion. Styrelsen hade ansett sig endast kunna under hand söka påverka lånesökanden att, där svenskt fabrikat ansetts böra hava företräde, välja sådant.

Den svenska mejerimaskinfabrikationen stode emellertid på en så hög ståndpunkt, att den i stort sett torde kunna tillgodose den svenska mejerihanteringens behov av förstklassig utrustning. Endast i fråga om enstaka specialmaskiner torde ett verkligt behov av att använda utländska fabrikat föreligga.

Lantbruksstyrelsen hade redan tidigare övervägt, huruvida skäl icke föreläge för utfärdande av sådana bestämmelser, att vid mejerianläggningar, som komme till stånd med hjälp av statslån och där särskilda skäl icke annat föranledde, svensk tillverkning av mejeriutrustningar borde erhålla företräde. Styrelsen hade dock ansett sig böra avvakta ännu någon tids erfarenhet, innan framställning i ämnet gjordes från styrelsens sida.

Enligt styrelsens förmenande torde många skäl tala för, att svensk tillverkning på förevarande område i största möjliga utsträckning komme till användning. Det förhållandet, att i särskilda fall behöves vissa specialmaskiner, som antingen icke tillverkades i Sverige eller vore utländskt fabrikat avgjort underlägsna, syntes lantbruksstyrelsen emellertid utgöra hinder för utfärdande av en allmän föreskrift, att lån icke finge utgå till anläggning, där utrustningen icke vore av genomgående svenskt ursprung. Däremot syntes inga berättigade invändningar kunna framställas mot ett stadgande, att svensk tillverkning, varom här vore fråga, skulle äga företräde eller att den del av dylik utrustning, som vore av utländskt ursprung, skäligen begränsas. Enligt styrelsens förmenande torde en sådan begränsning utan olägenhet kunna ske så, att lån icke finge beviljas, där kostnaden för maskiner och apparater av utländskt ursprung med mer än tjugo procent överstege totalkostnaden för ändamålet.

I anslutning till vad sålunda anförts har lantbruksstyrelsen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att lån från statens mejerilånefond icke finge beviljas, därest kostnaden för mejerimaskiner och tekniska apparater av utländskt ursprung med mer än tjugo procent överstege kostnaden för apparaturen i dess helhet.

Departements-
chefen.

Jag finner de i ärendet anförda skälen för hithörande låneverksamhets utsträckande att kunna avse distributionsmejerier vägande. Genom att med lån främja tillkomsten jämväl av mejeri, som huvudsakligen avses för distribution såsom konsumtionsmjölk av till mejeriföretaget levererad mjölk, torde i åtskilliga fall kunna vinnas icke blott en för producenterna förbättrad avsättning utan även en för konsumenterna värdefull rationalisering av mjölkhandeln. Såsom framgår både av lantbruksstyrelsens och Göteborgsnejdens mejeriförenings framställning förefinnes bland producenterna i vissa trakter ett ganska livligt intresse för saken. Då jag alltså tillstyrker, att lån ur mejerilånefonden jämväl må kunna beviljas ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsmejeri för distribution av konsumtionsmjölk, förutsätter jag ett noggrant beaktande vid låneverksamhetens handhavande av bestämmelsen, att genom denna främjas en planmässig lösning av frågan om mejeriernas storlek och förläggning. Vidare utgår jag från, att låneverksamheten, efter den sålunda tillstyrkta utvidgningen, så bedrives, att smör- och ostmejeriernas lånebehov ej eftersättes. Att låta ifrågakommande lån avse även skumningsstationer och för mejeri nödiga förvaltningslokaler torde ej böra vara uteslutet. Därest riksdagen ej har något att erinra mot det av mig nu tillstyrkta förslaget, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav föranledd ändring i förberörda kungörelse nr 339/1930.

Jag tillstyrker jämväl, i anslutning till lantbruksstyrelsens förslag, att i nyssnämnda kungörelse införes en bestämmelse av huvudsaklig innebörd, att lån ur fonden i allmänhet ej bör beviljas, där kostnaden för mejerimaskiner och tekniska apparater av utländskt ursprung med mer än 20

procent överstiger kostnaden för maskinerna och apparaturen i dess helhet. Såsom framgår av utredningen i ämnet tillverkas inom landet fullt tillfredsställande maskineri för mejerier, möjligen med undantag för en eller annan specialapparat. Med hänsyn till önskemålet om den inhemska industriens uppehållande för beredande av arbetstillfällen samt ur handelsbalansens synpunkt torde under nu rådande förhållanden en bestämmelse av nyss antytt innehåll vara på sin plats.

Såsom lantbruksstyrelsen närmare utvecklat torde mejerilånefonden, särskilt därest nyssnämnda förslag om lån till distributionsmejerier bifalles, behöva tillföras ytterligare kapital. Efter samråd med chefen för finansdepartementet vill jag tillstyrka, att för budgetåret 1933/1934 anvisas att kapitalökningsanslag av 2,000,000 kronor. Med hänsyn till att lån ur fonden från lyftningsdagen förräntas efter fyra och en halv procent torde sagda anslag bära i sin helhet täckas av lånemedel.

Vad slutligen beträffar frågan om lån till Göteborgsnejdens mejeriförening u. p. a., torde detta ärende, sedan riksdagen beslutat i principfrågan, bära behandlas i den ordning, som stadgas beträffande ansökan och beviljande av lån ur statens mejerilånefond.

Under åberopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva, att ändring i de allmänna villkoren och bestämmelserna för lån från statens mejerilånefond må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med av mig tillstyrkta förslag;

2) såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.